
Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komiteja

2020/2134(INI)

2.12.2020

ATZINUMS

Sniegusi Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komiteja

Ārlietu komitejai

par klimata pārmaiņu ietekmi uz cilvēktiesībām un vides aizstāvju lomu šajā
jautājumā
(2020/2134(INI))

Atzinuma sagatavotāja: *Lena Düpont*

PA_NonLeg

IEROSINĀJUMI

Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komiteja aicina par jautājumu atbildīgo Ārlietu komiteju rezolūcijas priekšlikumā, ko tā pieņems, iekļaut šādus ierosinājumus:

- A. tā kā Savienība ir dibināta, pamatojoties uz vērtībām, kas respektē brīvību, demokrātiju, vienlīdzību, tiesiskumu un cilvēktiesības, tostarp minoritāšu tiesības; tā kā šīs vērtības dalībvalstīm ir kopīgas sabiedrībā, kur valda plurālisms, diskriminācijas aizliegums, tolerance, taisnīgums, solidaritāte un sieviešu un vīriešu līdztiesība; tā kā šīs vērtībām vajadzētu būt arī ES ārējās darbības pamatā;
- B. tā kā pētījumi liecina, ka klimata pārmaiņas un vides degradācija aizvien vairāk apdraudēs neaizsargātu cilvēku pamata cilvēktiesības, piemēram, tiesības uz dzīvību, ūdeni, pārtiku, sanitāriju, veselības aprūpi, privāto un ģimenes dzīvi un izglītību, kā arī tiesības netikt pakļautam necilvēcīgai un pazemojošai attieksmei; tā kā tīra un veselīga vide ir būtiska cilvēka dzīvībai; tā kā klimata krīzes ietekmē pārvietoto cilvēku skaits pieaug; tā kā ES ir jāturpina pastiprināt cīņu pret klimata pārmaiņām un vides aizsardzību saskaņā ar pienākumiem, kas izriet no Līgumiem un Pamattiesību hartas, īstenojot vērienīgu un visaptverošu politiku, kuras pamatā ir cilvēktiesības savā valstī un ciešā sadarbībā ar starptautiskajiem partneriem, un jāveicina lielāka koordinācija un informācijas apmaiņa starp dalībvalstīm; tā kā Klimata pārmaiņu starpvaldību padomes (IPCC) 2018. gada īpašajā ziņojumā tika atklāti satraucoši konstatējumi un ieteikts veikt izmaiņas;
- C. tā kā pēdējos gados vides aizstāvji ir arvien biežāk cietuši no slepkavībām, cilvēku nolaupīšanas, spīdzināšanas, ar dzimumu saistītas vardarbības, draudiem, uzmākšanās, iebiedēšanas, nomelnošanas kampaņām, kriminālatbildības noteikšanas, tiesu iestāžu aizskaršanas, piespiedu izlikšanas no mājokļiem un pārvietošanas; tā kā 2019. gadā vien¹ vairāk nekā 300 vides un tiesību aizstāvji visā pasaulē tika nogalināti par savu darbu un 40 % no viņiem strādāja ar zemes tiesību, pirmiedzīvotāju tiesību un vides tiesību jautājumiem; tā kā zemes, vides un pamatiedzīvotāju tiesības joprojām ir visbīstamākā cilvēktiesību aizsardzības nozare dabas resursu izmantošanas un korupcijas, vājas pārvaldības un sistēmiskas nabadzības dēļ; tā kā sievietes vides aizstāves bieži vien nespēj iegūt zemi vai piedalīties lēmumu pieņemšanas procesos, saskaras ar sistemātisku un strukturālu diskrimināciju un vardarbību un ir īpaši apdraudētas; tā kā saskaņā ar starptautiskajām un ES tiesībām ikvienai personai, kas bēg no vajāšanas, ir tiesības uz starptautisko aizsardzību, tostarp vides cilvēktiesību aizstāvjiem;
- D. tā kā ANO Ģenerālā asambleja 1999. gadā pieņēma deklarāciju par cilvēktiesību aizstāvjiem; tā kā šajā deklarācijā ir apstiprināts, ka valstīm būtu jāveic visi nepieciešamie pasākumi, lai nodrošinātu, ka kompetentās iestādes individuāli un sadarbībā ar citām aizsargā ikvienu personu pret jebkādu vardarbību, draudiem, atriebību, *de facto* vai *de jure* negatīvu diskrimināciju, spiedienu vai jebkādu citu patvaļīgu rīcību, kas izriet no šajā deklarācijā minēto tiesību² likumīgas izmantošanas;

¹ *Front Line Defenders, Global Analysis 2019.*

² <https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Defenders/Declaration/declaration.pdf>

- E. tā kā saskaņā ar ANO īpašā referenta vides jautājumos 2018. gada cilvēktiesību un vides pamatprincipiem attiecībā uz valstu pienākumiem saskaņā ar tiesību aktiem cilvēktiesību jomā saistībā ar drošas, tīras, veselīgas un ilgtspējīgas vides nodrošināšanu valstīm ir “jāpārtrauc un efektīvi jānodrošina standartu ievērošana, novēršot, izmeklējot, sodot un novēršot standartu pārkāpumus, ko izdarījuši privātie dalībnieki, kā arī valdības iestādes” (12. pamatprincips)³;
- F. tā kā 2019. gada rezolūcijā ANO Cilvēktiesību padome atzina cilvēktiesību aizstāvju pozitīvo, svarīgo un leģitīmo lomu cilvēktiesību veicināšanā un aizsardzībā un pauž dziļas bažas par to, ka cilvēktiesību aizstāvji, kas darbojas vides jautājumos, ir starp visvairāk apdraudētajiem un riskam pakļautajiem cilvēktiesību aizstāvjiem⁴;
- G. tā kā klimata pārmaiņu negatīvās sekas nesamērīgi skar cilvēkus un kopienas, kas ģeogrāfiskā stāvokļa, nabadzības, vecuma, invaliditātes vai kultūras vai etniskās izcelsmes dēļ jau ir nonākušas nelabvēlīgā situācijā un vēsturiski vismazāk ir veicinājušas siltumnīcefekta gāzu emisijas; tā kā pamatiedzīvotāju un viņu vietējo kopienu specifika var padarīt tos īpaši neaizsargātus, jo tie var atrasties ārkārtīgi izolētās teritorijās;
- H. tā kā uzņēmumiem būtu jāievēro cilvēktiesības saskaņā ar ANO uzņēmējdarbības un cilvēktiesību pamatprincipiem⁵;
- I. tā kā gaidāmā pandēmijas izraisītā ekonomikas krīze var novest pie tā, ka valstis novirza uzmanību no vides, lai stimulētu īstermiņa ekonomisko izaugsmi,
1. atzīst nesaraucamo saikni starp vides pārmaiņām un cilvēktiesībām; atzīst cilvēktiesību aizstāvju un viņu juridisko pārstāvju būtisko lomu; pauž nožēlu par to, ka pieaug pret vides cilvēktiesību aizstāvjiem vērsto slepkavību un vardarbīgu aktu skaits, tostarp ar dzimumu saistīta vardarbība, draudi, uzmākšanās, iebiedēšana, nomelnošanas kampaņas, kriminālatbildības noteikšana, tiesu iestāžu aizskaršana, piespiedu izlikšana no mājokļa un pārvietošana; jo īpaši uzsver darbu, ko paveikušas vides aizstāves sievietes, un nosoda riskus, ar kuriem viņas saskaras;
  2. atgādina, ka valstu pienākums aizsargāt savu pilsoņu tiesības ir skaidri noteikts starptautiskajās tiesībās; aicina Komisiju un dalībvalstis aizsargāt vides cilvēktiesību aizstāvju tiesības ES un visā pasaulē, veikt īpašus pasākumus, lai aizsargātu vārda brīvību, plašsaziņas līdzekļu brīvību un plurālismu saistībā ar vides tiesībām un nodrošinātu žurnālistu drošību un aizsardzību;
  3. prasa nekavējoties rīkoties, lai nopieļautu vides aizstāvju aizskaršanu, iebiedēšanu, vardarbīgus uzbrukumus un ieslodzīšanu, tostarp ar dzimumu saistītu vardarbību, un prasa ātri reaģēt, lai aizsargātu vides aizstāvjus pret jebkāda veida aizskaršanu, vajāšanu vai vardarbību; tāpēc mudina valstis garantēt vides aizstāvju aizsardzību, pieņemot tiesību aktus un holistiskus aizsardzības pasākumus, tostarp uzsākot izmeklēšanas un

³ <https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Environment/SREnvironment/FrameworkPrinciplesUserFriendlyVersion.pdf>

⁴ 2019. gada 21. marta Rezolūcija par vides cilvēktiesību aizstāvju ieguldījuma atzīšanu centienos nodrošināt cilvēktiesību aizsardzību, vides aizsardzību un ilgtspējīgu attīstību, <https://digitallibrary.un.org/record/3804641?ln=en>

⁵ https://www.ohchr.org/documents/publications/guidingprinciplesbusinesshr_en.pdf

nodrošinot, ka tiek izmeklēti pret viņiem vērsti uzbrukumi un draudi un vainīgie tiek saukti pie atbildības; prasa palielināt finansiālo atbalstu vides tiesību aizstāvjiem; atzīst daudzējādo un intersekcionālo vardarbību un diskrimināciju, ar ko saskaras vides cilvēktiesību aizstāves sievietes, tostarp seksuālu un ar dzimumu saistītu vardarbību; mudina valstis pieņemt efektīvus pasākumus sieviešu cilvēktiesību aizstāvju aizsardzībai un apsvērt dzimumu līdztiesības aspekta integrēšanu savos centienos izmeklēt draudus un uzbrukumus cilvēktiesību aizstāvjiem;

4. prasa ES veikt pasākumus saskaņā ar iepriekš minēto ANO Cilvēktiesību padomes rezolūciju, lai veicinātu sabiedrības informētību un līdzdalību vides lēmumu pieņemšanā, tostarp attiecībā uz pilsonisko sabiedrību, sievietēm, bērniem, jauniešiem, pirmiedzīvotājiem un lauku un vietējām kopienām ne tikai jaunattīstības valstīs, bet visā pasaulē;
5. pauž dziļas bažas par vides aizstāvju, trauksmes cēlēju, žurnālistu un juridisko profesiju pārstāvju, kas specializējušies vides jomā, situācijas pastāvīgo pasliktināšanos visā pasaulē; prasa ES un tās dalībvalstīm aizsargāt vārda brīvību, plašsaziņas līdzekļu brīvību un plurālismu un tiesības pulcēties un nodrošināt žurnālistu un trauksmes cēlēju drošību un aizsardzību gan Eiropas Savienībā, gan ārējās attiecībās; pauž dziļas bažas par ļaunprātīgiem nodarījumiem, noziegumiem un nāvējošiem uzbrukumiem, kas joprojām tiek pastrādāti pret žurnālistiem un plašsaziņas līdzekļu darbiniekiem to darbības dēļ; norāda, ka trauksmes celšana ir vārda un informācijas brīvības veids un tai ir būtiska nozīme Savienības tiesību aktu pārkāpumu atklāšanā un novēršanā un demokrātiskās pārskatbildības un pārredzamības stiprināšanā; šajā sakarā aicina Komisiju uzraudzīt Direktīvas (ES) 2019/1937 par to personu aizsardzību, kuras ziņo par Savienības tiesību aktu pārkāpumiem, transponēšanu un garantēt, ka dalībvalstis to piemēro pilnībā⁶; uzskata, ka informācijas brīvība ir svarīgs instruments, lai cilvēki, kurus var ietekmēt klimata pārmaiņu sekas, jau agrīnā posmā būtu pienācīgi informēti par klimata pārmaiņu kaitīgo ietekmi un pielāgošanās pasākumiem; prasa ievērot informācijas brīvību;
6. atbalsta Komisijas centienus stiprināt demokrātiju, tiesiskumu un cilvēktiesības tās ārējā darbībā, jo īpaši attiecībā uz klimatu, ņemot vērā to, ka ES ir jāuzņemas būtiska loma cilvēktiesību aizsardzības veicināšanā un jāizstrādā un jāveicina iniciatīvas cīņai pret organizēto noziedzību, nelikumīgu zemes sagrābšanu un atmežošanu, jo tās ir būtiskas sastāvdaļas, lai nodrošinātu vides cilvēktiesību aizstāvju aizsardzību; stingri atbalsta darbu attiecībā uz stabilu iestāžu izveidi, izpildāmu tiesu sistēmu, labāku tiesiskās aizsardzības līdzekļu pieejamību personām, kas cietušas no cilvēktiesību pārkāpumiem klimata pārmaiņu dēļ, un vides cilvēktiesību aizstāvjiem, kā arī cilvēktiesību un labas pārvaldības veicināšanu;
7. pauž dziļas bažas par vides aktīvistu pieaugošo kriminalizāciju un vajāšanu jaunattīstības valstīs dabas resursu izmantošanas dēļ, tādējādi veicinot mežu izciršanu, biodaudzveidības izzušanu⁷ un cilvēktiesību pārkāpumus, kas lielākoties ietekmē pirmiedzīvotājus; aicina Komisiju nodrošināt, ka ES neatbalsta iniciatīvas un projektus, kas varētu izraisīt nelikumīgu zemes sagrābšanu, nelikumīgu mežizstrādi un

⁶ OV L 305, 26.11.2019., 17. lpp.

⁷ Starpvaldību zinātnes un politikas platforma biodaudzveidības un ekosistēmu pakalpojumu jomā (IPBES), <https://ipbes.net/pandemics>

atmežošanu vai cita veida kaitīgu ietekmi uz vidi; nosoda jebkādos mēģinājumus atcelt regulējumu vides un cilvēktiesību aizsardzības jomā saistībā ar Covid-19 pandēmiju un citām krīzēm; aicina Komisiju atbalstīt vides aizstāvjus visā pasaulē; uzsver, ka vides cilvēktiesību aizstāvju drošība ir cieši saistīta ar to kopienu drošību, kuras viņi aizstāv; aicina Komisiju izvērtēt pamatiedzīvotāju kopienu devumu ierosinātajos projektos un to, kā ir tikusi ņemta vērā viņu pieredze un zināšanas par vietējo ekoloģiju;

8. atzinīgi vērtē Komisijas apņemšanos pieņemt tiesību akta priekšlikumu par ES mēroga pienācīgas pārbaudes prasībām uzņēmumiem un uzsver sieviešu un neaizsargāto grupu, piemēram, bērnu un pirmiedzīvotāju, īpašās vajadzības un tiesības; uzsver, ka tam būtu jāietver pārskatatbildības un tiesiskās aizsardzības iespēju radīšana; uzsver, cik svarīgi ir pēc rūpīga ietekmes novērtējuma pārskatīt un stiprināt ES tiesisko regulējumu par atbildību vides jomā un tiesu pieejamību vides jautājumos;
9. atkārtoti pauž nostāju, ka visu attiecīgo ES politikas jomu, instrumentu un rīku, tostarp tirdzniecības nolīgumu, kā arī attīstības palīdzības un vīzu politikas pamatā vienmēr jābūt augstākajiem ES un starptautiskajiem vides un cilvēktiesību standartiem un ka to pamatā jābūt demokrātijas, tiesiskuma, cilvēktiesību, pamatbrīvību un cilvēka cieņas ievērošanai, kā arī līdztiesībai un solidaritātei un labas pārvaldības principiem; uzskata, ka šādas sadarbības rezultātā, cenšoties izskaust iebiedēšanu, represijas un vardarbību pret pirmiedzīvotājiem un vides aizstāvjiem, būtu jāsamazina vai jāpārtrauc ārējā palīdzība un atbalsts, neietekmējot humāno palīdzību un nekaitējot galasaņēmējiem; šajā sakarā uzsver, cik svarīga ir pārskatatbildība, lai garantētu, ka līdzekļi netiek izmantoti projektiem, kas kaitē videi vai cilvēktiesībām; mudina ES delegācijas trešās valstīs uzturēt sakarus ar pirmiedzīvotāju tautu pārstāvjiem un vides aizstāvjiem un atbalstīt viņus ar piemērotiem pasākumiem; atbalsta tiesības uz drošu, tīru, veselīgu un ilgtspējīgu vidi un cilvēktiesību aizstāvju darbu, viņu aizsardzību un tādas vides attīstību, kas ļauj viņiem veikt savas darbības;
10. prasa ES un tās dalībvalstīm klimata politikā ņemt vērā pirmiedzīvotāju tiesības un sniegt īpašu finansiālu un tehnisku palīdzību, lai īstenotu atbalsta programmas tiem, kas ir visneaizsargātākie pret klimata pārmaiņu sekām vai cietuši klimata pārmaiņu izraisītas pārvietošanas rezultātā, piemēram, pirmiedzīvotājiem, bēgļiem un pārvietotām personām uzņēmējkopienās, kā arī vides aizstāvjiem; pieņem zināšanai ANO Cilvēktiesību komitejas lēmumu lietā *Teitiota/ Jaunzēlande*⁸;
11. atbalsta uz cilvēktiesībām balstītu pieeju migrācijas pārvaldībai trešās valstīs un ņem vērā jebkādas cilvēktiesību aizsardzības nepilnības migrācijas kontekstā; šajā kontekstā atgādina par esošajiem likumīgu ceļu instrumentiem un uzskata, ka šādi instrumenti būtu jāizstrādā arī turpmāk attiecībā uz personām, kurām nepieciešama aizsardzība; uzsver nepieciešamību stiprināt valstu spējas un sadarbību un pastāvīgu dialogu ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām, tostarp tām, kas pārstāv pirmiedzīvotājus un citas neaizsargātas personas, un ANO partneriem šīs pieejas īstenošanā; atbalsta labas prakses apzināšanu un veicināšanu attiecībā uz cilvēktiesību jomas pienākumiem un saistībām, kas atbalsta un stiprina politikas veidošanu ES un starptautiskā līmenī vides aizsardzības jomā;

---

⁸ https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CCPR/C/127/D/2728/2016&Lang=en

12. uzskata, ka klimata pārmaiņas piespiedīs arvien lielākam skaitam cilvēku migrēt; atgādina, ka klimata pārmaiņu negatīvās sekas apdraud valsts attīstības izredzes un pastiprina izplatīto nevienlīdzību, piemēram, dzimumu nelīdztiesību; uzsver, ka klimata pārmaiņu ietekme ir vēl smagāka mazāk aizsargātiem cilvēkiem, piemēram, sievietēm un meitenēm; atzinīgi vērtē Komisijas priekšsēdētāja vietnieka F. Timmermansa apņemšanos novērst dzimumu nevienlīdzību, ko saasina klimata pārmaiņas; prasa ES un tās dalībvalstīm ņemt vērā sieviešu un meiteņu īpašo situāciju un apzināt ar dzimumu saistītu diskrimināciju un neaizsargātību, pievēršoties labai praksei, kurā sievietes darbojas kā pārmaiņu veicinātājas vides aizsardzībā ilgtspējīgu mērķu labā; prasa turpināt sadarbību ar starptautiskajiem partneriem, lai vides politikā integrētu vides degradācijas izraisītos cilvēktiesību pārkāpumus un veiktu pasākumus klimata jomā, pamatojoties uz cilvēktiesībām; atzīst cilvēktiesību aizstāvju nenovērtējamo darbu cilvēktiesību un pamatvērtību aizsardzībā un veicināšanā; prasa ES risināt klimata krīzi kā cilvēktiesību krīzi, īstēnot efektīvus pasākumus cīņai pret klimata pārmaiņām un uzņemties vadošo lomu, lai aizsargātu nākamo paaudžu tiesības.

**INFORMĀCIJA PAR PIENEMŠANU
ATZINUMU SNIEDZOŠAJĀ KOMITEJĀ**

Pieņemšanas datums	1.12.2020
Galīgais balsojums	+: 51 -: 13 0: 4
Komitejas locekļi, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Magdalena Adamowicz, Katarina Barley, Pietro Bartolo, Nicolas Bay, Vladimír Bilčík, Vasile Blaga, Ioan-Rareș Bogdan, Patrick Breyer, Saskia Bricmont, Jorge Buxadé Villalba, Damien Carême, Caterina Chinnici, Marcel de Graaff, Anna Júlia Donáth, Lena Düpont, Cornelia Ernst, Laura Ferrara, Nicolaus Fest, Jean-Paul Garraud, Maria Grapini, Sylvie Guillaume, Andrzej Halicki, Balázs Hidvéghi, Evin Incir, Sophia in 't Veld, Patryk Jaki, Lívía Járóka, Marina Kaljurand, Assita Kanko, Fabienne Keller, Peter Kofod, Łukasz Kohut, Moritz Körner, Alice Kuhnke, Jeroen Lenaers, Juan Fernando López Aguilar, Nuno Melo, Nadine Morano, Javier Moreno Sánchez, Maite Pagazaurtundúa, Nicola Procaccini, Emil Radev, Paulo Rangel, Terry Reintke, Diana Riba i Giner, Ralf Seekatz, Michal Šimečka, Birgit Sippel, Martin Sonneborn, Tineke Strik, Ramona Strugariu, Annalisa Tardino, Tomas Tobé, Dragoș Tudorache, Milan Uhrík, Tom Vandendriessche, Bettina Vollath, Jadwiga Wiśniewska, Elena Yoncheva, Javier Zarzalejos
Aizstājēji, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Beata Kempa, Leopoldo López Gil, Kris Peeters, Anne-Sophie Pelletier, Sira Rego, Franco Roberti, Miguel Urbán Crespo, Hilde Vautmans

ATZINUMU SNIEDZOŠĀS KOMITEJAS GALĪGAIS BALSOJUMS PĒC SARAKSTA

51	+
EPP	Magdalena Adamowicz, Vladimír Bilčík, Vasile Blaga, Ioan-Rareș Bogdan, Lena Düpont, Andrzej Halicki, Jeroen Lenaers, Leopoldo López Gil, Nuno Melo, Kris Peeters, Emil Radev, Paulo Rangel, Ralf Seekatz, Tomas Tobé, Javier Zarzalejos
S&D	Katarina Barley, Pietro Bartolo, Caterina Chinnici, Maria Grapini, Sylvie Guillaume, Evin Incir, Marina Kaljurand, Łukasz Kohut, Juan Fernando López Aguilar, Javier Moreno Sánchez, Franco Roberti, Birgit Sippel, Bettina Vollath, Elena Yoncheva
RENEW	Anna Júlia Donáth, Sophia In 'T Veld, Fabienne Keller, Moritz Körner, Maite Pagazaurtundúa, Michal Šimečka, Ramona Strugariu, Dragoș Tudorache, Hilde Vautmans
GREENS/EFA	Patrick Breyer, Saskia Briemont, Damien Carême, Alice Kuhnke, Terry Reintke, Diana Riba I Giner, Tineke Strik
EUL/NGL	Cornelia Ernst, Anne-Sophie Pelletier, Sira Rego, Miguel Urbán Crespo
NI	Laura Ferrara, Martin Sonneborn

13	-
ID	Nicolas Bay, Nicolaus Fest, Jean-Paul Garraud, Marcel De Graaff, Peter Kofod, Tom Vandendriessche
ECR	Jorge Buxadé Villalba, Patryk Jaki, Assita Kanko, Beata Kempa, Nicola Procaccini, Jadwiga Wiśniewska
NI	Milan Uhrík

4	0
EPP	Balázs Hidvéghi, Lívia Járóka, Nadine Morano
ID	Annalisa Tardino

Izmantoto apzīmējumu skaidrojums:

+ : par

- : pret

0 : atturas